

tad daļa tik un tā ir jāatrod – visticamāk, aizņemoties naudu, piesaistot investorus un atrodot noieta tirgu. Skanēja ideja, ka valsts varētu nevis iedot trūkstošo finansējuma daļu, bet palīdzēt to aizņemt, jo diez vai kāda kredītiestāde būs gatava izsniegt aizdevumu, ja pašam kooperatīvam jau ko iekārtāt nebūs. Tika identificēts, ka pats sarežģītākais un grūtākais ir starta brīdis.

Zemkopības ministrijas Tirgus un tiešā atbalsta departamenta Tirgus kopējās organizācijas nodaļas vadītāja Dace Freimane atgādināja, ka kooperācijai ir dažādā veida atbalsts – gan izveidei, gan dažādām aktivitātēm, tostarp investīcijām, piemēram, uzglabāšanai, aukstuma sistēmām u.tml., taču kooperācijā iesaistījušies tikai 9% saimnieku. Tāpat tika secināts, ka trūkst profesionālu vadītāju, bez tam daudzās lauku saimniecībās to īpašnieks ir cienījamā vecumā, bet nav viņa iesāktās saimniekošanas pārņēmēja – mantinieka.

Uztur dzīvību laukos

Kooperatīvi apvieno it īpaši mazākas saimniecības, kuras atsevišķi nav interesantas piena pircējiem, kam pieder tikai pārstrādes iekārtas. "Latvijā kooperatīviem par savāktu pienu pie pārstrādes rūpnīcas vārtiem maksā tādu cenu, kādu lielie zemnieki saņem par to pašu pienu pie savas fermas vārtiem. Diemžēl kooperatīvi nepatīk ne pārstrādātājiem Latvijā, nedz arī Lietuvā," skarbi situāciju raksturoja Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības *Baltu piens* un lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības *Pienupīte* valdes priekšsēdētāja Mirdza Feldmane. Viņa norādīja, ka kooperatīvs, lai savāktu pienu, brauc pie nelielām ģimenes saimniecībām pa kārtīgiem lauku ceļiem.

"Pavasārī un rudenī tie ir izšķīduši, bet ziemā zirgs jāliek priekšā, lai pa šiem ceļiem varētu izvest pienu, un to nevar salīdzināt ar braukšanu pa lielajiem valsts autoceļiem," norādīja M. Feldmane. Viņa atgādināja, ka izaudzēto augkopības produkciju var glabāt, turpretī piens ir jāaizved uz pārstrādi jau nākamajā dienā. "Kauns atzīties, bet pienu izvedam uz Lietuvu, taču ceru, ka nākotnē šim pienam pievienosim vērtību tepat Latvijā," uzsvēra M. Feldmane. Viņu uztrauc, ka 45% no likvidētajām ir tieši mazās piena ražotāju saimniecības. "Vai tas nevienu neuztrauc? Kooperatīvi būtībā ir tie, kuri laukos uztur sociālo vidi, un, ja viņu nebūs, tad kas būs vietā? Sākot darbu, kooperatīvā bija 186 piena piegādātāji, bet šodien vairs tikai 96," savu uztraukumu

Jūtamies šaubīgi, jo kooperatīvs samazinās, jo mazie "paceļ ķepiņas", tāpēc ir vajadzīga konstruktīva visu iesaistīto pušu saruna,

Andis Malējs,
mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības
Mežsaimnieks valdes loceklis.

Nākotnē kooperatīviem būs izšķiroša loma, jo nevar pieņemt, ka atbalsts (ES vai Latvijas) būs mūžīgs, turklāt, ja vēlamies būt pašpietiekami un pārtikt no pašu saržotās produkcijas, un vēl nopelnīt, tad lauksaimnieks viens pats nevarēs būt spēcīgs spēlētājs globālajā tirgū,

Biruta Ingilāvičute,
Zemkopības ministrijas
Lauksaimniecības un lauku attīstības
departamenta direktore.

par notiekošo pauda M. Feldmane. Viņaprāt, ir jautājums, kāpēc piena saimniecība pāriet uz augkopību. *Baltu piens*, ejot ceļu līdzīgu kā *Straupe*, attīsta arī savu pārstrādi, izmantojot kooperatīvu biedru saražoto pienu. "Nodibinot kooperatīvu *Baltu piens*, esmu sev piekārusi kaklā akmeni, kurš var aizraut dzelmē, jo, iegādājoties bijušās *Elpas* ražotni, nākas secināt, ka ir ļoti grūti tajā atjaunot saimniecisko darbību, jo izrādās, ka ir aizmetinātas notekūdeņu caurules," stāstīja M. Feldmane. Viņa retoriski jautāja: vai to var uzskatīt par attieksmi pret uzņēmējdarbību (ražošanas atjaunošanu)? "Paldies, ka valsts rada atbalsta iespējas, kas ļauj attīrīšanas iekārtu kompleksu sakārtot ar teju 60% atbalsta intensitāti, jo 500 000 eiro ir liela nauda un kooperatīvā esošajām ģimenes saimniecībām šādas brīvas naudas nav," tā M. Feldmane. Viņa norādīja, ka kooperatīva produkcija ir patērētāju vidū pieprasīta.

"Meklējam kredīta iespējas un saskaramies ar noliedzošu attieksmi, bet tā ir cīņa par dzīvību laukos, kur jau tāpat ļoti daudz skolu ir likvidētas, lauki daudzviet Kurzemē un Latgalē ir jau tukši, un, kur vēl tā nav, notiek iedzīvotāju strauja novecošanās," situāciju analizēja M. Feldmane. Viņa norādīja, ka, piemēram, Spānijā zemnieks viens pats neko nevar izdarīt un tāpēc obligāti jāiestājas kooperatīvā, un tikai tad var sākt reālu saimniecisko darbību. "Norvēģijā piena lopkopis skaidro, ka valdības skatījumā viņa 70 govju ganāmpulks ir zelta vērtē, jo X stundā vietējais ciemats būs pabarošs," uz pārtikas piegādes drošības aspektu norādīja M. Feldmane. Viņa vērsa uzmanību uz infekcijas slimību ietekmes faktoru, jo, piemēram, Rumānijā tiek izkautas lielfermas. "Drīzumā tiks atvērta jaunā ārvalstu investoru siera ražotne Bauskā, turklāt arī Lietuvā piena pārstrādes uzņēmums palielinās savas pārstrādes jaudas. Un ir jautājums – kurš Latvijas pārstrādes uzņēmums paliks bez piena? Tas noteikti nebūs tas, kurš piederēs zemniekiem! Par pienu būs plēšanās," prognozēja M. Feldmane.

Starpešu gaismā

"Pēdējo nedēļu notikumi ir radījuši pamatīgu ažiotažu un arī *Straupes* reklāmu, pateicoties tiem (valsts institūcijām), kuriem patiesībā ražotājs būtu bijis jāaizstāv," situāciju vērtēja piensaimnieku kooperatīvās sabiedrības *Straupe* valdes priekšsēdētājs Imants Balodis. Viņš pauda sašutumu par to, ka valsts iestādes preses konferencē bez kāda pamatota iemesla nosauca *Straupi* par *E.coli* in-